

OFISI YA MWANASHERIA MKUU WA SERIKALI

**HOTUBA YA MHE. HAMZA SAIDI JOHARI, MWANASHERIA MKUU WA
SERIKALI KATIKA SHEREHE YA KUWAKUBALI NA KUWAPOKEA
MAWAKILI WAPYA MIA SABA SABINI NA NNE**

UKUMBI WA MABEYO, DODOMA

5 DISEMBA, 2025

- Mheshimiwa George Mcheche Masaju, Jaji Mkuu wa Tanzania;
- Waheshimiwa Majaji wa Mahakama ya Rufani Tanzania;
- Mhe. Mustapher Mohamed Siyani, Jaji Kiongozi, Mahakama Kuu ya Tanzania;
- Waheshimiwa Majaji wa Mahakama Kuu ya Tanzania;
- Mheshimiwa Eva Nkya, Msajili Mkuu wa Mahakama;
- Prof. Elisante Ole Gabriel, Mtendaji Mkuu wa Mahakama;
- Mheshimiwa George Herbert, Msajili wa Mahakama ya Rufani
- Prof. Sist Joseph Mramba, Mkuu wa Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania;
- Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza la Elimu ya Sheria;
- Wakili Boniphace Anyisile Kajunjumele Mwabukusi, Rais wa Chama cha Mawakili wa Kujitegemea (TLS)
- Bw. Sylvester Anthony Mwakitalu, Mkurugenzi wa Mashtaka;
- Bi. Alice Mtulo, Naibu Wakili Mkuu wa Serikali;
- Wakuu wa Vyombo vya Ulinzi na Usalama wa sasa na Wastaafu mliopo;
- Waheshimiwa Viongozi wa Vyama vya Siasa na Dini mliopo;
- Waheshimiwa Wasajili na Naibu Wasajili;
- Waheshimiwa Mahakimu;

- Watendaji na Watumishi wa Mahakama mliopo;
- Mawakili wa Serikali na Mawakili wa Kujitegemea;
- Mawakili wote wapya pamoja na ndugu Wazazi, Walezi, jamaa na marafiki waliowasindikiza siku ya leo;
- Ndugu wanahabari;
- Wageni waalikwa;
- Mabibi na Mabwana

KAZI NA UTU.....

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Awali ya yote naomba nichukue nafasi hii kumshukuru Mwenyezi Mungu muweza wa yote kwa kutukutanisha siku hii ya leo kwenye sherehe ya kuwapokea na kuwakubali Mawakili wapya Mia Saba Sabini na Nne.

Ninakushukuru wewe binafsi Jaji Mkuu na uongozi mzima wa Mahakama kwa mwaliko ili nitoe salamu za pongezi kwa Mawakili wapya wanaokubaliwa na kupokelewa siku ya leo. Kwa niaba ya Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, napenda kuwapongeza kwa dhati kabisa Mawakili wapya mliokubaliwa leo kuingia katika orodha ya Mawakili Tanzania. ***Hongereni sana!***

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Nitumie nafasi hii kuipongeza Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo (The Law School of Tanzania) kwa kazi kubwa ya kuwaandaa Mawakili hawa. Hatua waliyofikia ni matokeo ya jitihada za muda mrefu si tu kwa Mawakili wenyewe bali pia hata kwa wale waliowasaidia kufikia hatua hii ikiwemo walimu waliowafundisha, wazazi, walezi, Serikali, waajiri na wadau mbalimbali waliowalipia ada za masomo ama kuwapatia fursa za kupata mafunzo mbalimbali ya kuwanoa. Kwa ujumla nawashukuru na kuwapongeza wote.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Kwa dhati ya moyo wangu napenda kutoa shukrani za dhati kwa Serikali ya awamu ya sita kwa kutoa kipaumbele cha kuendeleza sekta ya sheria nchini. Nafarijika sana ninapona Mawakili hawa wakiongezeka hapa nchini kwetu mwaka hadi mwaka kwa kiasi kikubwa. Ni imani yangu kuwa, ongezeko hili la Mawakili litakuwa na mchango mkubwa wa kuondoa changamoto mbalimbali za kisheria nchini na Ofisi yangu itakuwa bega kwa bega kufanikisha azma ya Serikali yetu ya awamu ya sita ya kuboresha mfumo wa haki jinai na haki madai.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Pamoja na salamu za Pongezi kwa Mawakili waliokubaliwa na kupokelewa leo, naomba nitumie siku hii adhimu kuwaeleza Mawakili wapya kuwa, wana nafasi kubwa sana ya kuondoa changamoto mbalimbali za kisheria katika Taifa hili. Nafahamu kuwa jukumu hilo hawawezi kulitekeleza peke yao bila kuishirikisha Serikali na wadau mbalimbali wa utoaji haki nchini. Mawakili ni wahusika muhimu katika kudumisha amani, ustawi wa sheria na maendeleo

ya jamii kwa ujumla. Hakuna nafasi ya kufanya maamuzi yanayokiuka haki za binadamu au matumizi mabaya ya sheria kwa ujumla. Kila hatua inayochukuliwa inapaswa kuzingatia sheria, haki, uwazi, na usawa. Hivyo, nitaeleza kwa kifupi namna ambavyo Mawakili wa Kujitegemea wanaweza kuisaidia Serikali kupunguza au kuondoa kero za wananchi katika maeneo mbalimbali nchini.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali inatambua mchango mkubwa wa Mahakama katika jukumu la utoaji haki nchini ikiwa ni utekelezaji wa Ibara ya 107A (1) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Katika kutekeleza wajibu huo, Mawakili ni kiungo muhimu sana baina ya wananchi na Mahakama katika kuichambua na kuitafsiri haki na sheria. Nitumie nafasi hii kuwaeleza Mawakili mliokubaliwa leo kuwa, mna nafasi kubwa katika kuhakikisha jukumu la utoaji haki linatekelezwa kwa ufanisi na Mahakama. Kama Maafisa wa Mahakama mnapaswa kuhakikisha mnaisadia Mahakama kutekeleza jukumu la utoaji haki nchini kwa kutoa tafsiri sahihi za sheria ili kuisaidia Mahakama itende haki na kuhakikisha wananchi wanapatiwa haki zao wanapokwenda Mahakamani au kwenye vyombo vingine vya kisheria, sio tu pale shauri linapokuwa linaendelea hata wakati wa utekelezaji wa hukumu. Katika harakati zenu za kusimamia haki, ni muhimu kujua kuwa jukumu lenu ni kubwa zaidi ya kuwawakilisha wateja. Ninyi ni walinzi wa haki, wawakilishi wa uadilifu, ueledi na watetezi wa sheria katika jamii yetu. Kwa muktadha huu, ni muhimu mawakili mliopokewa leo kutambua wajibu huu na kuuishi katika maisha yenu ya taaluma ya sheria katika nafasi zenu ama kama mawakili mtakaoajiriwa au hata kujiajiri.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali inaunga mkono Serikali yetu na taasisi mbalimbali zinazotoa huduma za msaada wa kisheria nchini. Katika kutekeleza lengo hii Ofisi yangu imekuwa ikiendesha Kliniki za Msaada wa Kisheria katika Mikoa mbalimbali hapa nchini. Hii ni pamoja pia na kushiriki katika maonesho ya Siku ya Sheria. Aidha, Mwaka 2023 Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ilianzisha Kamati za Ushauri wa Kisheria katika ngazi za Mikoa na Wilaya ili kurahisisha ufikiwaji wa huduma za ushauri wa kisheria kwa wananchi. Miongoni mwa majukumu ya Kamati hizo ni kusaidia wananchi kupata haki zao mahali ambako haki hizo zinaweza kupatikana ili kupunguza malalamiko ya wananchi dhidi ya Serikali na kulazimika kutembea umbali mrefu kutafuta haki zao. Ni vema tukishirikiana kuwaeleza wananchi kuhusu uwepo wa Kamati hizo ili baadhi ya kero ziwe zinatatuliwa katika ngazi za mikoa na Wilaya. Napenda kuwasisitiza pia Mawakili wote ikiwa ni pamoja na Mawakili mlioapishwa siku ya leo kuwa mnapaswa kushiriki katika Wiki ya Sheria na Kampeni mbalimbali za kutoa misaada ya kisheria na kutoa elimu ya sheria kwa wananchi katika maeneo mbalimbali nchini.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Katika kipindi cha miaka mitano kuanzia Julai, 2021 mpaka Disemba, 2025 Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ilipanga kuboresha utoaji huduma za kisheria kwa lengo la kukabiliana na mabadiliko ya kimazingira, kiuchumi, kibiashara na maendeleo ya sayansi na teknolojia. Katika kufanikisha lengo hilo, Miswada **68** ya Sheria iliandaliwa; Sheria **633** (Sheria Kuu 433 na Sheria

Ndoto 200) zinaendelea kutafsiriwa kutoka lugha ya Kiingereza kwenda lugha ya Kiswahili na Sheria Ndoto 1381 tayari zimefanyiwa tafsiri na kukamilika; Sheria **456** (Sheria Kuu 446 na Sheria Ndoto 10) zimefanyiwa urekebu na kukamilisha urekebu wa 2023 ambao ndio unatumika kwa sasa; na Sheria Ndoto **5,020** ziliandaliwa kwa kushirikiana na wadau mbalimbali. Sheria ndoto hizo zimehakikiwa na kuchapishwa katika Gazeti la Serikali na kuanza kutumika. Sheria hizi zinajumuisha Kanuni, Matangazo, Amri na Matamko ya Serikali.

Kwa kuwa zoezi la uandaaji wa mapendekezo ya kutunga au kurekebisha sheria, kutafsiri au kufanya urekebu ni endelevu, ni rai yangu kwenu Mawakili wapya kuhakikisha mnatoa maoni ambayo yatasaidia kutunga sheria ambazo zitakuwa na tija kwa Taifa letu.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Kama unavyojua, kwa mujibu wa Sheria, Mwanasheria Mkuu wa Serikali ni mjumbe wa Kamati ya Maadili ya Mawakili wa Kujitegemea, kwa niaba yake napenda kuwasihi Mawakili wote mliokubaliwa na kupokelewa leo muwe na nidhamu si tu mnapokuwa mahakamani bali hata mnapokuwa katika jamii inayotuzunguka. Hii ni muhimu sana kwa kuwa uzoefu umeonesha kuwa bado kuna changamoto ya uwepo wa Mawakili wa Kujitegemea ambao hawana nidhamu na hawazingatii Kanuni za Maadili ya taaluma ya sheria. Hivyo, nitumie fursa hii kuwakumbusha kuwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali ataendelea kudhibiti nidhamu ya Mawakili wa Kujitegemea kwa kuzingatia mamlaka aliyopewa kupitia Sheria ya Mawakili, Sura ya 341.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Sisi sote tunafahamu usemi unaosema “elimu haina mwisho”. Nawasihi Mawakili mliokubaliwa na kupokelewa leo kuendelea kujiendeleza kielimu na kujifunza kwa watangulizi wetu waliotangulia ambao wanaofanya vizuri. Katika ulimwengu huu wa sasa, Mawakili wanapaswa kuendana na mabadiliko ya kisiasa, kiuchumi, kijamii, kimazingira na kiteknolojia. Hivyo, tunapaswa kusoma fani mbalimbali na sio sheria tu. Hii itasaidia kujenga uelewa mpana katika maeneo mbalimbali ya kisheria.

Hivi sasa kuna miradi mingi ya kimkakati nchini ambayo inatarajiwa kuanza kutekelezwa na mingine inaendelea kutekelezwa. Miongoni mwa miradi hiyo inahitaji umakini mkubwa wa kuandaa nyaraka mbalimbali za kisheria ikiwemo mikataba. Serikali itahitaji kupata maoni yenu kama wadau ili kuhakikisha miradi hiyo italeta tija na kuzingatia maslahi mapana ya nchi yetu.

Mheshimiwa Jaji Mkuu;

Ujumbe wangu wa leo kwa Mawakili waliokubaliwa na kupokelewa ni kwamba: ***“Msilogope kufanya kitendo au vitendo ambavyo mnaamini ni sahihi wakati mnapotekeleza majukumu yenu ya uwakili”***. Nendeni mkazungumze kwa niaba ya wale ambao hawawezi kuzungumza wenyewe ***(Be the voice of those who cannot speak for themselves)***. Matendo unayofanya ndio yanayokuweka tofauti, hivyo unapaswa kuamua ni aina gani ya tofauti unayotaka kuifanya ***(What you do makes a difference and you have to decide what kind of difference you want to make)***.

Mheshimiwa Jaji Mkuu,

Baada ya kusema hayo naomba sasa nimalize hotuba yangu kwa kuwatakia kila la kheri Mawakili wote Mia Saba Sabini na Nne waliokubaliwa na kupokelewa siku ya leo. Nafahamu kwamba kuna wengine wengi ambao nao wanatamani sana kuwa Mawakili lakini bado hawajafanikiwa. Nawaomba wasikate tamaa hata kidogo bali waendeleo kujitahidi hadi nao waweze kufikia hatua hii. Nimalizie kwa kutoa tena shukrani zangu za dhati kwako Mheshimiwa Jaji Mkuu kwa kunialika siku ya leo. Nimefurahi sana kujumuika pamoja nanyi.

NAWATAKIA HERI YA MWAKA MPYA WA 2026

AHSANTENI SANA.

S.M. Maneno

NAIBU MWANASHERIA MKUU WA SERIKALI

5 Disemba, 2025